

MULT és JELEN

ERDÉLYI HIRLAP.

Megjelenik e' historiai és politikai erdélyi hirlap minden héten kétszer kedden és pénteken, **Hon és Külföld 's Kolozsvári Hétlap** melléklapokkal ötödfél iven.—Félévi előfizetés díja **6-hat rft ezüstben**. Minden cs. k. postán lehet előfizetni, vagy a' pénzt biztos alkalomtól szerkesztőhöz békülden. Mindennemű hirdetések a' Hétlapban adatkak-ki, mely azomban Kolozsvárt külön is szétosztatik.

ERDÉLY ES MAGYARORSZÁG.

Gyászhir. Stahel Károly altábornagy, febr. 8 n dclben a' leggendosabb orvosi és baráti ápolás daczára is közhasznu becses élte 59-ik évében a' könyörületlen halál áldozatja lett. Mintegy nyolcz év óta lakik városunkban, 's azóta főranguk mint közsorsuak, alatta lévők mint vele bármí öszveköttetésben állók becsülését, szeretetét, tiszteletét ritka teljes mértékben birni szerencsés volt, 's lehet mondani — általános részvét és sajnálkozás környezi koporsóját. Véletlen elhunytát — méltán köz és országos vesztésnek mondhatjuk. Benne a' fejedelem egy tántorithatatlan buzgó hiv szolgáját, a' katonai rend vitéz tagját, ki az 1805-ről 1815-ig folyt hadakban részt vett, 's mint főhadnagy és tábornoki segéd 1815-b. a' lipszai nagy csatában jelen-volt, — a' haza nemes indulatú 's javáért érző és tettel munkás fiat, a' polgári-társaság egy valóságos jó embert szalasztottak-el. Az 1854-ki hushagyókeddi szerencsétlen esemény következtében a' katonai és polgári rend közt megdomlott egyetértésnek helyreállítása, 's a' két rendnek megint barátságosan egymáshoz közeledése — az idvezült altábornagy főérdeme — valóban nagyobb és nehezebb munka, mint a' viszonyokkal nem ismeretesek azt képzelhetnék. Halála előtti napon kapta előléptetéséről a' hivatalos tudósítást, fejedelme kir. kegyelmének újabb bizonságát, és azt magának még elolvastatta, 's mulando földi ranggal megtisztelését más nap a' romolhatatlan 's minden földi viszonagságon felyülemelt dicsőségre emeltetése követte. Eltemetése egész katonai pompával. — mi végre ide lovas katonaság és 12 ágyu rendeltetett, — holnap febr. 12-n leend Béke porainak, — emlékezete áldott legyen!

Kinevezés. Harminczadi gyakornok Zeitler Jakab kir. harminczadi írökká nevezetett.

Kolozsvári ujságok. Mult hét-főre febr. 7-re viradólág városunkban egy szentségtörési merény követtetett-el, a' szentferenczi szerzetesek óvári egyházának kirablásával, midőn több ugy nevezett votumok, vagy kegyes fogadásétel zálogai, jelesen pedig a' boldogságos szűz oltárára felakasztott gyöngy 's más ékszer istentelen kezek által eloroztatott. Az irt nap reggelén történt, hogy egy városi úri háznál a' szakácsné a' mézsárszékben és piacon sokáig oda maradt, 's midőn tíz óra után haza érkezett, kérdőre vonatván, azzal mentette magát, hogy míg a' mézsárszékben egy bänkjegyet elváltatott, kosrát minden abban lévő vásárlásával együtt ellopták. Azon kérdésre, hogy nem lenne-e valakire gyanuja? azt felelte, — hogy a' szent ferenczieknek mellette állott szakácsára gyanakszik. A' házi gazda nem késik, 's legottan a' nevezett klastrom előljárójához a' pater guardiánhoz megyen — a' szakácsot felhivaták kikérdezni, egyszer mind figyelmeztetik, hogy ha ne talán tréfából azon kosarat elvette volna, adja vissza. A' szakács mindent tagadott 's még nagy száját tátott, hogy ötlet tolvajnak akarják hinni, de a' fennemlített városi úr nem késett a' konyhába lemenni 's szétnézni, azomban mint a' grádieson leiodulnak, a' szakács, hihetőleg taatlansága érzetében, sebesen kezd szalad-

ni, 's valóban egy pár lépéssel megelőzi a' nem kevésbé lépéseit kettőztető városi urat, 's időt kapott a' csak ugyan tőle elloptott kosárból mindent a' tűzbe hányni — de a' corpus delicti a' kosár kézre került, 's így a' szakács tolvajsága is. Éppen midőn e' nyomozás folyt, jelentette egy lelkindeve a' guardiánhoz siető szerzetes, hogy misét szolgáltatván a' szentegyházban, annak kirablását észrevette. Lett e' több nyomozás 's az említett ártatlan szakács nem részes-e a' szent hely meglopásában is? mi a' fennébi előzmény után nem lehetetlen — azt közlő nem tudja

Most vagyunk éppen a' fársáng derekán . . . nincs is a' mulatságnak, báloknak híja — hegyen völgyön tánczvigalom 's annak következtében felsőbb és alsóbb körökben jó kedv, örömmel uralkodik. Kir. kormányzónk e' excellentiaja mult szombaton febr. 6-n az udv. gyász idejének kitélése után, megkezdte fényes tánczvigalmait — a' polgári társalkodó is, ugyancsak szombat napokon adja a' városi tánczteremben csinos báljait, — 's közben közben jótékony czélokra is tánczolnak az emberkek, bizonyára annak, hogy nem a' kéz, de a' láb is tehet jót. A' mult kedden ilyen tánczvigalom volt a' városi tánczteremben, az ujonczok segedelmezése végett gyűjtött tőke gvarapítására. A' bál népes, de másfelől igen vegyes volt: az uri „haute volée“ nagyobbára álarczosan jelent meg, a' polgári „haute volée“ kicsi kivétellel hijáztott, 's így a' tánczoló közönség nem az volt, a' mi Kolozsvárt — az itteni eszmék és fogalmak szerint — szép bált szokott csinálni. De ha azt kérdeznék vidéki olvasóink, hogy mi az a' kolozsvári eszmé és fogalma egy szép bálnak? erre a' felelettel adósoknak kell maradnunk — mert hazudni nem akarnánk, igazat inni pedig — a' mai liberalis és felvilágosodott idoban nem tanácsos, kivált conservatív lapban. — De a' ki azt hinné, hogy a' világon — t. i. a' magyar világon — csak úri 's méltán úgy nevezhető áristokrázia létezik, az felette csalatkozik; van Bürger-vagy ismeretes magyar kitéttel, vagy a' arisztokrázia is . . . Másfelől ezt városi előjáróságunk dicséretére említjük, hogy a' hosszú fársáng daczára is még semmi nagy rendtelenség, láma, kihágás nem történt — ily időszak pedig nem szokott a' józanságepochája lenni. Ad vocem józanság — közlőnek eszébe jut, hogy a' napokban egyszer déltájban sétálván a' széonutszai hajdani kis ajtón kívül látott és hallott egy részeg és igen botránkoztatólág Istent káromló egyént, mi megint az eszmék öszveköttetésénél fogva eszébe jutatta, hogy a' kolozsvári mérsékleti egyletől már régen nem irtak, vagy nem irhattak a' hirlapok. Ugy járt-e ez mint a' dublini repeal-egylet, vagy az erdélyi pater Mathew buzgósága

nem győzhette-le a' pálinka 's szeszes italok iránti buzgóságot?

A' mint halljuk, mult kedden febr. 8-n este a' Biassini vendéglőjebeli főpinczér — ki a' pénzt beszédni szokta — mivel nagy öszveg pénzt, — állítólag másfél ezer finál többet — elkártyázott, midőn gazdája által számadásra szoríttatnék, magát az árnyékszéken felakasztotta. Kolozsvár minden borbélyai legottan megjelentek: de nem valának birtokában azon arcanumnak, hogy az elszaladott életet visszahozzák.

Midőn a' már hónapok óta városunkban uralkodó himlőnek teljesen elenyésztét meg most sem lehetne állítani, keletre bár még távolról a' cholera is fenyegeti hazánkat. A' galatzi cs. k. ügyvivőség tudósítása szerint a' moldovai kormány a' Beszszariában kivált Rendi 's Izmail városokban időről időre jelentkezett cholera miatt a' határt elzárni akarta, de mivel nem bizonyosodhatott meg az irt nyavalya valóságos kiütéséről, az iránti intézkedését életbe még nem léptette.

Gazdasági tudósítás. Az erdélyi gazdasági egyesület folyó 1848-dik év januarius 31-n ifj. gr. Bethlen Pál elnöklete alatt a' casino teremében tartá szokott közgyűlést, holott is legelsőben az egyesület mult év második fele alatt tett munkásságát felsoroló félévi tudósítás olvastatván-fel, azután az egylet bel-igazgatását, pénzügyi állását és teendőit illető előterjesztések és indítványok jöttek szőnyegre, miknek következtében a' hozott határozatokról a' jelen nem volt részvényeseket és az egész olvasó közönséget következőkben értesítjük:

1.) Az egyesület részvényeseinek száma, jelenben 208. Ezek közül még néhányan illetőségöket adott szavuk, kötelezésök, 's a' már megtett felszólítás ellenére is a' pénztárba bé nem fizetvén, azon határozat tétetett, hogy a' választottság azoknál, a' fizetetlen részvénydíj bévételét, mind levelek által, mind pedig a' fiók-pénztárnokokhoz teendő hivatalos megtalálás útján szorgalmazza.

2.) Az igazgató választmány, a' mult közgyűlés határozatával fogva, a' jó tejelő tehének ismertető jegyei mikénti kitudhatása, szaporítása módja, és azoknak az állat-kiállításni megju almozatásuk tárgyában tett véleményét felterjesztvén, határozatott, miszerint a' választottság a' tapasztaltabb gazdákat levél, általán véve pedig mindenkit hirlapok útján szólítson-fel, hogy a' jó tejelő tehének égalj, hely, legelő és faj tekintetében megismerhetését, úgy szaporításuk módját illető tapasztalásaikat és adataikat a' választmány által kitűzendő határidőig békülden szíveskedjenek, hogy azon adatok és tapasztalásokból általános következtetéseket húzva, a' czélt, mely kitűzve van, megközelíteni 's a' versenyt biztosan megkezdni lehessen.

3.) Ugyan csak a' mult közgyűlés határozata értelmében a' választottság, az Erdélyben felállítandó közhitelességű ménes-könyv tárgyában, a' honi lötenyésztőkhöz angol televér lovaik nevék és származásuk hiteles hűbizonyítása iránti felszólítását hírlapok útján megtévé, midőn annak eddigelő kevés eredménye lett, a' közgyűlés azon határozatot tette, hogy a' választottság, a' kívánt cél létrehozása tekintetéből, a' szükséges lépéseket továbbra is folytassa.

4.) Aszszupatakat felmérte, arról két rajzot készített, melyek közül egyik az egyesület irományai között tartatik, a' másik pedig Kelemen Benjáminnak, mint azon birtok kezelőjének használatul átadatott. Melő itt megemlíteni azt, hogy azon birtok felmérését és rajzbatételét, mérnök Tompa János úr, az egyesület iránt viseltető hazafi indulatból, maga személyét illetőleg, díjtalan volt szíves megtenni, melyért is fogadja egyesületünk köszönetét. (Vége követhetik.)

Középszolnok megye közgyűlése. (Végzet.) Más nap január. 18-n néhány már most és legelőbb mind tiszta magyar szövegű főkörmányszéki rendeletek felvétele után, — milyenek valának jelesen, a' kénegénynek orvosi szigorú felügyelet alatti alkalmazásán kívüli használatának eltiltása, — a' szüléket gyermekeik iskolába járatására szoríttatni parancsoló 's a' t. olvastott a' tűzkármentő egyesület központi biztosságának, a' társulat állását tudató jelentése, mi tudásul vétetett.

Nagy és általános meglepetést okozott itt, nemesi bizonyítványt kért bizonyos Önbölyi nevezetűnek előttünk gyanúsoknak tett szett oklevelei iránt ez előtt tett tudakozódásunkra Szathmár városától most érkezett 's felvétellett hivatalos tudósítása, — minél fogva az irtnak hozzánk beadott oklevelei nyomos okoknál fogva hamisaknak nyilvánítottván arról értesítettünk, hogy az itt ott ezért közkereset alá is vettetett: minél fogva az itt is, az irtnak hamisan tanúsított néhány nemes és nemtelen egyének ellen közkereset rendeltetett, — 's a' tiszti főügyésznek megperelésök átíratott.

Főispánunk ő excellenciája, a' tisztségéről csak most felolvastatott új törvénynek szigorúan hódolni kívánván, jelenti, miként a' megyékben, a' mult év folytán működött albánkjegyek kinyomozására kinevezett főkörmányszéki bizottmányuk hozzája tett hivatalos jelentése nyomán azon kedvetlen kentelenségbe jöven, hogy egyik szolgabíró B. Pétert hivatalától ideiglenesen és a' vizsgálat bevégezéséig felfüggesztve, — helyébe még akkor adóíró biztos Koroknay Zsigmondot bizta-meg ugyan ideiglenesen; — mivel pedig még akkor, a' nagyméltóságú főkörmányszék ő excellenciájához, e' tárgyban tett feljelentésére, valamint később az albánkjegyek nyomozását bevégezt bizottmány által megküldött jegyzőkönyvi kivonatoknak is ugyan oda lett felterjesztésére is mostanig semmi választ nem kapott, 's e' miatt az érdekelt elleni részletes kinyomozás máig is megkezdve nincs — a' mennyiben, az új törvény szerint, az irtnak helyét új választással betölteni nem lenne egyéb, mint ötlet elítélni — e' körülményt a' Rendeknek ezennel tudomásukra kívánja juttatni. Mely jelentés méltányos elismerésével, az ő excellenciája törvényhez szigorú ragaszkodásának a' RR által tudásul vétetett.

E' gyűlés folytán csupán egyetlen egy, az Abrahámi Bogdán drák nemesi bizonyítványkére fordulván-elő, az éppen talán azért is, mivel a' fennebbi eset is már óvatossabbakká tévé a' Rendeket, szigorú vizsgálatban részesült, — azomban mind a' mellett is a' tiszta köztudat 's kétség alá nem húzható bizonyítások nyomán, a' bizonyítvány megadatott. Az e' feletti vitatkozás alkalmával, egyik vitatkozó által — az örmény nemzetre vonatkozólag kiejtett nem éppen illedelmes kifejezést, meggyénkbe már 3 év óta

telepedett, de gyűlésünkön először csak most megjelent nemes Pattantyus Jakab félfias bátorsággal 's köztetszést nyert teljes illedelmességgel útasított-vissza.

Harmadik nap reggel az azelőtti ülés jegyzőkönyve olvasása 's meghitelesítése után a' gyűlés eloszlott 's ő excellenciája a' kirendelt sorsvonató egész biztossággal Panit helységébe rándult, ott a' sorsvonás tárgyában próbát teendő.

Marosszéki közgyűlés. (Végzet.)

Most nyílt már szabad tér, egy külömbféle érdekek miatt alakult, hatalmaskodó, piszkolódó, türelmetlen és a' tanácskozást csupa lármázó gyűléssé változtatni akaró ellenzéknek, inkább a' rend és törvényesség 's bizonyos illető személyek ellenségeinek, kik maguk csak néhányan lévén, hátuk megett, a' kemencze mellett ifjú irnokok, tanuló gyermekek, 's más a' gyűléshez nem tartozott hallgatók lármától segítettve, felfordítottak volna merőben a' gyűlést, ha kevesebb okos, türelmes és a' közönségtől kevesebbé tisztelt elnökül vala asztaltól és ha a' székek csak nem minden intelligenciája, régebbi conservatívok és ellenzékiek, tisztelt tapasztalt férfiak egyesülten ellenök nem álltak vala. Ha szabad kicsiny dolgokat nagyokhoz hasonlítani: úgy lármáztak 's kiáltoztak ezek a' kemencze mellől, mint a' frank gyűlésben a' hegypartiaktól le a' girondistákra. Első szónokok B. L. előadta hosszan, mely törvénytelenül foglalja az elnök a' széket, 's a' többi tiszt is magukét, 's ki tudja még mit nem mondott mindent egymást érő szúrások 's vágások között; indítványa, beszéde oda ment ki, hogy az igazg. alkirálybíró törvénytelenül nevezvén ki maga kerületébe helyettes alkirálybírónak B. St. vagy az áll, hogy három kerület 's négy királybíró van; vagy az, hogy három királybíró kívül a' negyedik, királybírói köpenyeg alatt adminisztratív tette magát; mind a' két eset törvénytelen, tehát vegye-vissza az igazg. királybíró hivatalát 's kerületét, B. S. pedig lépjen ki az alkirálybíróaságból. Számtalan törvényeket idézett követelése igazolására, Basta 's Mihály Vajda alatt, 's az Approb. szerkesztése előtt kelteket, de abban meg nem lévőket is 's a' t. sa' t. Ellenben előbb D. E. azután B. M. igen alaposan és szembeütőleg megmutaták, hogy ez a' megbízás az alkirálybírói hivatal vitelére, nem ellenkezik a' törvényekkel, vezetésen az Appr. III. R. 43 cz. 1. cikkéből önként foly, megegyezik a' köznek és egyes perkedőknek javával, a' józan politikai logicával, 's ha más gyakorlat volt a' székekben ezelőtt másfél tizeddel, az volt valószínűleg hiba és visszaélés. E' véleményét a' többség elfogadta, határozatnak elég hatályosan kijelentette, 's továbbra is B. St. megbízta. De mind erre meg nem álltak B. L. és elv. vagy is elvetlen társai. Híjában nyilatkoztak közszékelyek, kik saját vallomásuk szerint kárt szenvedtek, mikor nem sokkal ezelőtt az alkirálybírótól ugyancsak hozza, mint igazg. királybíróhoz folyamodtak, a' mostani rendelkezésnek pedig hasznát tapasztalták; híjában nyilatkoztak igen hatósan kir. közügyekigazgatója D. S. ítélmester G. I. k. táblai közigaztó N. J. 's több értelmes és köz-tiszteltetben álló urak; híjában viték, mint rendszerinti és folytonos küzdők, B. M. és D. E.; híjában nyilvánította mind annyiszor ezek részére véleményét a' hasonlíthatatlanul nagy többség, mert amazok mindig vitatkoztak, lármáztak és lármáztattak a' hátuk megett lappangott idegekkel; iskolából imént kikelt gyerkőczök gúnyolódtak tanítóikkal, irnokok szembeálltak közügyigazgatóval, ítélmesterrel, kir. táblai ülnökökkel és igatóval. Beszélők voltak: B. L. ki sor nélkül is, ám-bár mindig rendre szólították, örökké indulatosan hadarászott, egész testével, fejével, ábrázatával, szemével, kezeivel; mikor egyebet nem tehetett, nem igen illedelmesen figurázott, gúnyolódtak, az asztalra is féltetéssel felfeküdt; T. G. ki bízottól csupán azért

csatlakozott ide, mert holmi peres ügyében B. S-től magát bántva képzelte 's nagyobbára csak is ellene, de igen epésen nyilatkozott, kit noha, mint jeles, jóreményű, szépen képzett ifjat becsültünk, de hogy magán-sérelmét közügyben felejteti nem tudta, igen sajnáljuk; D. S. kinek T. G. hoz kellett a' legvonzóbb képesoknál fogva csatlakozni, de a' kinek nyilatkozatával sem egy sem másik fél nem igen volt megelégedve; koronkai J. F. ismeretes régi és bőszült perestársa a' gróf Toldalagi családnak, ki ennél fogva most is az elnöknek, mint egér az elefántnak, mindig az orrába szeretne volna beszaladni; gr. R. G. ki különben elég mérsékeltve 's illedelmes modorral szólalva-meg most legelőbb, csak B. S. ellen kelt ki élesebben, 's D. E.-kel tréfált, mit kétségkül nem tesz vala, ha B. L.-nek sámsondi birtokostársa nem vol a; Cs. J. szegény legény 's T. G. parasitusa; Sz. M. és J. J. az ifjabb, kinek nagy kár maga iránt igen felgerjeszteni az emberek figyelmét, kik jól tudják, hogy nem rég a' császári utasa közepét is el tudta jó kész pénzért adni, 's még sok egyebet is emlegetnek; haraszkeréki F. J. kire csak rá kell nézni, 's mindjárt lehet tudni, hány az óra nála; D. S. F. A. F. S. máskor csendes, jóreményű ifjak; keb. N. S. ki apja, nagy apja, 's nagybátyjai útjától, melyen ezek becsületre, tekintetre 's egyébre is jutottak, eltérni látszik, 's még ezeken kívül, ketten vagy hárman. Ezenből állott tulajdonképp ez a' híres, nagy lármát csinált és csináltatott ellenzék, melyet a' most kézrekerült Ab-del Kader sem mulhatott volna felülmákaes vitézségével, de a' melytől D. S. mint okosabb 's illedelmesebb, minthelyt szerit tehetett, legott meg megszökött és semmi helytelen magaviseletében részt nem vett, sőt még ülőhelyét is annak phalanxától távol választotta; noha különben szóval, kedves felekezésének vallotta. — Még csak egy közszékely sem tartott ezekkel 's frjökkel B. L.-val, kit első fellépésekor, követválasztás alkalmával annyira megtiszteltek, de most már másként ismernek, ám-bár ő és felekezete mindent elkövettek hódításukra, különösen két indítványt, melyeket alább emlitendünk. — Délután négy óráig tovább tartott a' vita, mikor még mintegy 20 szónok volt felírva a' hígadtabb résziől, a' más részhez tartozók pedig mind egyik kibeszelték volt magukat, nemelyik ötször hatszor is beszélt, ötvenszer hatvanszor is lármázott; de amazok lemondván szólási jogukról, az elnök kimondta, mi már azelőtt három órával is el volt határozva, hogy t. i. a' Rendek a' megbízást helyeslik, 's továbbra is választásig B. St. meghagyják az alkirálybírói kötelességek folytatásában. Az elnöki kijelentés ellen szózatolást kívántak, de annak nem lévén helye, holott oly világos volt a' többség mint a' nap, a' hosszas ülésnek vége leve. — Más nap jegyzőkönyv-olvasáskor ismét hosszas és mérges vitát költöttek-fel az elnöki kijelentés ellen, követelvén, hogy azon nem volt megállapodás, 's csak azzal oszlott volt-el a' gyűlés, hogy szózatolás útján döntetik-el a' fennforgó tárgy, sürgettek hát a' szózatolást. Jól látták ugyan, hogy ez rájuk nézve semmikivánt eredményre nem vezet, de legalább töltötték vele az időt 's alkalmat kaptak lármázásra és piszkolódásra. De végre is megállott az elnöki kijelentés, meg a' jegyzőkönyv is, elmaradt a' szükségtelen szózatolás, mi ellen, valamint az egész határozat ellen órást jelentett B. L. 's még vagy ketten. Következett nap beadták az órást aláírásokkal B. L. F. A. F. J. az igazg. alkirálybíró azon ténye ellen, hogy B. St. helyettesítette és hogy most e' tárgy elhatározását szózatolásra nem bocsátotta; pártolását jelentették Cs. J. U. G. (Ugron Gáspár) Sz. M.; F. S.; B. M.; M. F. (Magyar Ferencz) kit bizony soha nem ismerénk eddig; V. J. városi gyerkőcz, a' betegesen feljött T. G. és csupán e' helyettesítést illetőleg D. S.

E felett csupán csak a szöveztetésre nem bocsátat ellen adott-bé egy okosabb és szelidebb óvást. E. S. ügyvéd, melyet pártoltak széki írtatója ke. N. S. és G. S. Az óvásokból kiharasztván magát Józsa Farkas, ki pedig minden viták alatt legtöbbet akadékoskodott B. L. után, nyilván van, hogy neki semmi egyéb baja nem volt, csupán csak az elnököt akarta bosszantani és hiborgatni. — Két furcsa, de eléggé jellemző jelenést el nem hallgathatok a sok közül. Az óvakodók között voltak néhányan, kik a közgyűlési tagban megkivántató kellekkel nem bírván, midőn ezek irányában szó keletkezett, különösen ifj. U. . . G. . . nak birtokossága nem tudott, 's ő maga is nem hogy birtokosságát nyilvánította volna, sőt a kemencze körül, honnan lármázni szokott volt, elbűt mások háta megé, hogy ne is láthassák. B. L. feláll, 's azt mondja innepélyesen: „Becsületemre mondom (mejjére tevő kezét), hogy U. . . G. . . r birtokos Sámsondon! Melyre azonnal duló biztos Dindár Lajos és sámsondi lakos 's birtokos felszólal: Én pedig hivatalosan mondom, hogy U. G. nak Sámsondon egy talpalatnyija sincs. Midőn csudálkozott B. L. hogy a Rendek inkább látszottak hinni D. L. nak, mint neki, nevetés keletkezett, 's ő maga is nevetett. — Továbbá az óvas aláírására és pártolására nem lehetvén több személyt reá venni, mint a menyinyin fennebb elő-oroltattak, a Rendek elibe adott B. L. egy darabka papírt, melyen ironnal tett holmi vonások voltak, követelvén, hogy ott ezen 's ezen nevek vannak, melyeknek szénél-í nincs nek most ugyan jelen, de azon papírra aláírtak, mint óvakodók, 's tehát iránának bé a jegyzőkönyvbe pártolóknak. Elcsudálkozott ezen a Rendek, annyival inkább, mivel egy nevet sem tudtak belőle kiolvasni azok, kiknek kezökön megfordult, még is oly lármázó feljajdulás keletkezett az asztal végén, mikor M. M. azt semmi hitelességgel nem bíró simplex scartétának nevezte, mintha éppen valamely erejében lévő országos törvényről mondotta volna. Semmivé lett azonban ez a merénylet is, és ez utolsó erőlködése volt a makacs kis ellenzéknek, miután megcsendesült, szétszökött, vádolván egymást máig napig is a tagok ki nem tartással, mások pedig szégyelvén hogy gondolatlanul oly vezérlet alá adták magukat, melyöket sárba vitte. És ez, úgy hiszük, utolsó hatályosabb fellépése volt B. L. nak. Legelső fellépésekor, mikor követnek választatott, csak nem az egész székelység pártolta; azután főkirálybíróválasztáskor csak a bort 's pecsenyét keresők jelentek-meg tanyájá; most pedig már számtalan bégyült székelység közül egyetlenegy sem állott háta megé, sőt mind ellene szólottak. 'S pedig minden lehetséges mód a beszédekben elpróbáltatott a közszékelység elesábitására 's megnyerhetésére. Többek közt két ide vonatkozó indítvány tétetett az ellenzék, 's annak Józsa Farkas tagja által. Indítványozta, hogy ezelőtt néhány évvel a havasi legeltetési 's faizási díjak váltópénzhol nygvan annyi ezüst pénzre emeltettek; e nagy tereh a székelységen, melynek egy része ott leghelti barmait, 's onnan hord épületfakat; szállításon hát le a díj a szegényszékelység jáváért előbbi állapotjára. Erre egy kis lobbanás esett a székelység között, de azonnal kialudt a gyege láng, 's maga a tárgy a havas használatát illető egy más indítványval együtt listosságnak ajánlatott megfontolás végett. M. indítványt is, ugyan csak a mondott célra, tett Józsa F. Mikor ezt tenni akarta, kivánta az elnök, mondaná meg, miről kíván szólni; de J. F. vonakodott megmondani 's csupa engedékenységből hagyta megtenni az indítványt, a nélkül, hogy tudta volna, mi lesz, ne hogy perestársától szólastól elrekesztéssel vádoltassék, nyilván kijelentvén, hogy ezt másnak meg nem engedné. Az indítvány e volt: A székelység adóval 's közmunkákkal törvénytelenül terheltet-

vén, határozzák-meg a Rendek, hogy ők az útszínálás terhétől tettelesen, rögtön mentessenek-fel. Szörnyű helyest kiáltottak az asztal végén; de a közszékelyek között ez élénk izgatásnak sem lett semmi kívánt sikere. Azonban az elnök nyilvánította, hogy ha előre megjelenti vala J. F. mit akar indítványozni, azt meg nem engedte volna, mint a mely ellenkezik a sérelmek törvényszabta orvoslasi módjával, a csendet felzaklathatja, 's a kormányzás fennakadását vonhatná könnyen maga után. Azért e szavak után csak semmiberepült a hősi indítvány, de más nap egyzökönyvolvasáskor, megkivánta az elnök, hogy az indítványozó neve ott legyen a jegyzőkönyvben indítványa mellett, különben reá sulyosodhatna egy ily rendet felforgató indítványozás megengedésének vádja a felsőbbség előtt. Ekkor kezdett eszmélni J. F., eleget módosította, magyarázta indítványát, mentegette magát, meg is nyerte, hogy szelidebb alakra igazítottat a jegyzőkönyvben, mint a miként tette volt, de csak ugyan ott maradt.

E gyűlésen az új törvényozikk értelmében derék- és alszékírái is választattak, 's azok kik a feonforgó ellenzékhez tartoztak, részint kiharadtak, részint minden igyekeztök mellett is, bé nem választattak. Maga a nagy hős B. L. is kiharadt.

Meghatározatott az is, hogy mielőtt majd tisztek választására kerülne a sor, egy megelőző gyűlésen és így a közelebbin, állittassanak-meg a választási rendszabályok.

Három nevezetes kérelem adatott-bé a tűzkármentést illetőleg. Egyik szabály azt tartja, hogy a kármentesítendő takarmány rakhelye szomszédosítottassék. P. K. szomszédosította is csürös kertét, hol 400 ezüst forintig kármentesítette szénáját. Azonban a mult évben egy más helyre, tanarokjába rakatta minden szénáját, de elfelejtette ezt a helyet szomszédosítani. Ott felégették szénáját, melyet 400 ezüst forintba becsülték; de ő hitelesen bebizonyította, hogy egyebütt egy szal szénája sem volt berakva a mult évben; kérte azért kára megtérítését. Meg is adatott kérése, a szabálynak ha nem is betűivel, de lelkével egyezőleg, mivel ennél sehol azon helységben több szénája nem volt és így éppen ez volt kármentesítve. — M. Madarasi Sz. I. is kármentesítette a faluban rakott szénáját. De künn a feketén elégett egy csomó szénáját kérte kármentesíttetni. Kérése megtagadtatott, mivel nem a kármentesített szénája égett-el. Hodosi T. F. egy jószágot vásárolván, azon lévő épületét szándékozott kármentesíteni, miként cselekedett más épületeire nézve is; de mielőtt szándékát teljesítette volna, leégett vásárolt háza. Kérte kára megtérítését. Igen helyesen ez is megtagadtatott.

Ezekon kívül meg sok más tárgyak fordultak meg a közgyűlés előtt, de a melyek kisebb fontosságúak, mint sem e már igen hosszúra nyúlt tudósításban helyet foglalhatnak.

Általános jelleme e közgyűlésnek: Egyesülése minden higgadtértelmű 's közjót szívóken hordozó férfiaknak, bármilyen politikai véleményeknek, megakadályozására és szétszórására egy olyellenzéknek, melynek egyéb célja nem lehetett, mint személyeket ellenséges módon megtagadni és gúnyolni, lármával és erőszakkal követelését kivívni, a csendet és rendet felforgatni, a gyűlést rendtelenségről híressé tenni és ez által hihetileg az elnökre is ányéket vetni. Az elnök, határtalan de tekintélyes türelmével, mely egy kormányzóban multhatatlan keltek, okos mérséklésével és az értelmesek segédelmével győzött, 's oly diadalt vívott-ki, mely teljeseleg jogosít remélnünk, hogy majd mint meg erősített főkirálybíránk, emberül fogja megülni széket, 's kormányozni a törvényhatóságot, kire még a legizgatottabb kérdések alkalmával is annyira figyeltek a közszékelyek, hogy minden kecségtetésnek ellene szö-

tak. Tehette volna néhány ízben, hogy ajtózáratással mérsékelje és fenytse a felette bevesvéri zabolátlankodókat, mire tán éppen céloztak is ezek; de a nélkül is, mi valóban famosussá tette volna a gyűlést, fenn tudta tartani a rendet, 's úgy intézni a gyűlés folyamatát, hogy a legszebb eredmény idéztessék-elő. El nem hallgathatjuk újabban is megemlíteni, kir. táblai ülnök Balla Mihály és Dózsa Elek uraknak a közjóra fáradságtalan munkásságukat, kik közül amaz, noha a főkirálybírói választáskor ferevonta volt magát, 's éppen ezért a széki őt elfelejtetni látszott és akkor miként addig, úgy most is a széki becsületére, javára, az ezt megtámadók akadályozására és a kormány hűles céljainak elősegítésére férfias erővel, hatályos be-szédrivel, gyengélkedése mellett is, sikeresen munkálódni gyönyörteljes hazafi kötelességének tartotta.

Végül említjük még azt is, hogy a közgyűlés folyama alatt a széki RRei szivesen fogadott vendégei voltak az igazg. gr. alkirálybíró urak, kiknek asztalánál főként az első napon a fels. császár és császárné hozzász, boldog életökért, a császári ház végetlen időig virágzó fennmaradásáért, tisztelő s hálás szívvel, vidámitó poharak üritettek, valamint a főkormányzó, udvari cancellár és országos ülnök ő nagyméltóságukért is. Bocsanat t. cz. szerkesztő úr, e terjedelmes tudósításért, melyből, ha tetszeni fog, rövidebb is kitélik. Mivel eddig e nevezetes gyűlésről még semmit nem olvashattunk a hírlapokban, hiheőleg a levelezők hanyagsága vagy bánuhokban késedelmezése miatt: tollat vehünk kezünkbe, ha bár a vatatlant is uraságod lapjaiban, remélvén figyelmére veendő tudósításunkat.

Fogarasvidéki ujonczallítás. Örömmel ragadom-meg a tollat a t. cz. közönséggel tudatni, hogy az ujkatonallítás törvényének jóltévo, idvet árasztó voltától 's cseleszerűségéről, e vidéken ily rövid idő alatt is eredményezett jó sikerével fogva, mindenki meggyőződhetett. Ugyan is, miután vidékünk főkapitánya b. Bruckenthal Károly úr ő mlga, e már lehanyatló boldogaszszony hava 10 dik napjára kiüzetve volt közgyűlést megelőzőleg, az érintett törvénynek 's ennek nyomán kelt felsőbb rendelkezéseknek lehetőleg jobb móddal leendő teljesedésbevétele f lett, több ízben előleges tanácskozákat tartott, az előbbi napi közgyűlésben, mind a törvény gyakorlati alkalmazási módja iránt, az előleges tanácskozá-sokban történt megállapodás, mind e vidékre az országgyűlés által kiosztatott 112 számú ujonczoknak, az érintett tanácskozá-sok folytán egy bizottmány által, az országgyűléstől meghatározott kulcs szerint, e vidék helysegeire tett kirovása, merőben elfogadtattak és az öszveiró sorsvonató, valamint szintén a Brassó városába küldendő besorozó biztosok is kinevezettek. Kik közül az előbbieket, munkálódásukat más napon rögtön megkezdvén, az öszveirás után a sorsvonás is mindenütt, Fogaras városában a b. főkapitány ő mlga jelenlétében, vidám kedvvel, legszebb rend- és csenddel, minden legkisebb ellenszegülés nélkül és oly szerencsés sikerrel ment véghez, hogy miután a brassai besorozó bizottmány, az oda utasítva lévő 11 törvényhatóságok közül legelőbb is e vidék ujonczai besorozásán kezdhette el munkálódását, az ezen vidéktől megkivántatott 112 ujonczok száma azon 20 számból állókkal egyült, kik innen távol, többnyire pedig a szomszéd Oláhországban létök miatt a besorozásra meg nem jelenhettek, de a kiknek oda előállása iránt, minden szükséges intézkedések megtéttettek, a hanyatló boldogaszszony hava 28-ik napjáig és így a fel-séges kir. főkormányzástól e végre kiüzetett határnapnál előbb egy egész hónappal betelve lön; mit jelesen főkapitány ő mlga hivatali erélyének, 's a törvény szellemét voltaképpen felfogott cseleszerű intézkedé-

seinek lehet tulajdonítani. Ki is, mely buzgó törekedett a törvénynek mielőbb óhajtott sikert eszközölni, ennek bizonyosságul legyen elég itt azon szép tettét megemlíteni, miszerint a Brassóba küldetett bésorozó bizottmányának, költségei fedezésére, személyenként ötven, összesen százötven rftotkat p. p. méltóztatott tulajdonából előlegezni.

És így véghez ment már e vidéken az újabb törvény rendelte ujonczállítás, még pedig minden legkisebb erőszakos befogás, megkötözés, elharczolás, ellenszegülés, verekedés, gyilkosság, gyújtogatás, sőt bár egy makacsnak is megfenyítése szükségessége nélkül, mivel e vidék s talán e honi törvényhatóságok egyike is, a most élő emberi nyom emlékezetére, eddigelé soha sem dicsékedhetett. Mely áldásos sikere által ez ujkatonaujonczolás törvényének, ennek a rézibb katonaujonczolás feletti jótékonyágáról és az emberiséggel megegyezőbb voltáról, e vidék nepe elannyira felvilágosított, hogy e részben jövőre nézve is, a legörvendetesebb előmenetelre bizton számíthatni, miért legkegyelmesebb Fejedelmünknek és törvényhozó testületünknek örök hála legyen!!! — Bényei.

Hírharang. Háromszékből. Olyan rég hallgat ön becses lapja tisztelt szerkesztő úr, Erdélynek ezen tetszőleg elszigetelt részéről, hogy hinni-kell, miszerint vagy ön becses lapjának levelezői elköpött tollaikat régóta nyugtatják; vagy pedig vidékünk lakói, havasaink medvéinek szokását tartják, melyek télen-át semmit sem hallatnak maguk felől. Én az első oknak megletét — melyből önként következik a másodikkal nemlété — bábizonyítandó, nemely közelebbi eseményeket czélozok az érdemes olvasó tudtára hozni, hogyha a tisztelt szerkesztő úr megengedni kegyeskedend, az az szárnyakat nyujtand nekik; nem az én hibám ha többek közöttük hirtű fővárosából közölt események balfőslatu arezát hordozandják, mert híjában! mi is Erdélyben élünk. Vegyük hát rendre:

1.) Az ev. ref. templomok sem bírnak rablás elleni kiváltsággal. A mult karácson innep egyik éjjelén az oltszemi reformátusok templomát foszták meg valamely istentelen kezek, azon egyetlen hangászati műszertől, melynek hangját száraz elméletünk eltűr egyházunkban, t. i. az orgonától; a gonosz rabló ósájpait szedé-ki az orgonának, s hihetőleg azoknak könnyebb elvihetése végett egy asztaltakarót is elorzott. Hogy a rom. hitű társaink gazdagabb egyházaikba betörjön a szentséget is megtapodni képpes kincsvágy, arra mutat-fel példákat fukar századunk: de hogy a reformátusok egyszerű egyházaikban se legyen bátorságban még egy romlott és egyszerűorgona is, erre hozzon példát-fel a ki tud, én csak fájlalni vagyok képpes korunknak vallástalanságát és romlottságát!

2.) Tűzvész az új évben. Éppen, midő az új év megszületni akart az ónak sirjából, lett egy borzasztó tűzvész áldozata szinte egész Fel-Doboly falu 75 gazdának csak nem minden épületei, több szarvasmarhái, köztők a ref. papnak csüre, istállója, három bivala, égtek hamuvá. A kár könnyű számításal 5—6 ezer pengő forintra rá megyen. Ismét a hó 9-n este két helyen láták az eget lángtól pirosulni, és más nap tudók-meg, hogy Nagy-Borosnyón 12—15 épület, Seps Szentgyörgyön egy szorgalmas közadózónak csüre, istállója, 8 darab marhája mentek áldozatul a lángoknak. És látják uraim! mind ezen három tűzvész polgártársaink egy nagy része neveltlenségének roására megyen mert az első az új évi tettelegesen nem eléggé tiltott puskázások szerencsétlen szüleménye; a második egy nem igen józan életű ember vigyázatlansága miatt történt; a harmadik lángját a nemtelen boszszu vagy irigység gyulasztá-fel, mert el-lenséges kezek éppen az istáló ajtaja mellett-

ti szenttartóba tettek tüzet. És már tűzkármentő intézetünk van, de a nyomort és végtelen sanyaruságot, mit a szerencsétlenek ilyen téli időben kiállanak, ki képpes megfizetni?

3.) Sokadalom Ilyefalván. Ne csudálkozzék a nyájas olvasó ezen pontnak ilyen címén, mert már tudnia kell eddig mindenkinek, hogy Ilyefalván minden szombatn héti-vására, s egy évben háromszor sokadalma van, az utolsók között az első az év sorában — a filter-naptár bizonyítása szerint is — január 10-n ment-véghez, összesen 140 körül osztattak-ki vásári czédulák. Átalában a lovak és szarvasmarhák árát olcsónak lehet nevezniük, minék a takarmány drágaságában kell okát keresniük. Az árusok közül legnagyobb kelendőéggel a szesz italrusok bírtak. Híjában! nálunk télen nagy hideg van, aztán a mérsékleti egyesület lassan gyarapul Háromszéken! pedig még könyvel is terjesztik apostolai.

4.) Rectorválasztás Ilyefalván. Ne tesszen bámolni e pont címén is nyájas olvasó! mert akkor a multibani járatlanságát árulná el; tudniuk-kell ugyan is, hogy Ilyefalván szinte e század kezdete óta rector-ság volt, kire egyszersmind a templom várabani kamarák felügyelete is bízott. Azonban ez előtt három évvel még a név is kárhoztatva lón s helyette egy csupa várór czimmet bíró személy lépett; de jelen hó 8-n a felébredő nap átlátva teendőit, tett annyit, menynyi hatalmában volt jelenleg, a nevelés érdekében, midő egy a sz. udvarhelyi ref. főtanodában felsőbb tudományokat hallgató ifjabb Rákosi László nevűt a várabani vagyoni őrzésére és a leányiskola tanítására rector czimmet megválasztá; a nép mint értesülve vagyunk hangosan szólott e tárgyba, s általa érdekelte-ét bámulandó szótöbbségben nyilvánítá. És most ifju pályát kezdő! az ilyefalvi rector-ság nem is hasonlítható a magyarhoni szoros rector-sághoz, még nem is egy természetű, de a nevelés ügye itt is ilyen ügye, s a ki abban híven eljár, Istennek szolgál!

5.) Előkészületek ujonczállításra. A közelebb lefolyt hongyülésnek ujonczállításról készült és már ország-szerte ismert törvczik ke Háromszékre is elérkezett életbeléptetés végett; megkezdődtek az összeírások, anyakönyvi kivonatok nyomán, és folynak az illető hitszónokok általi magyarázatok. Átalában itt kifejeletnek látszik a népben azon eszme, hogy a honnak minden édes gyermeke szolgálni köteles, s e miatt ezen új módja az ujonczállításnak nem időelőtti javítás reájok nézve, nem rémkép; aztán fenn van azon remény mindeckiben: hátha a sors nem ötöt találndja; majd meglátjuk minő kedélyvel távoznak a hon védelmére a sors-űrittek! Egvébiránt a többi törvczikkek kihirdetése s a lefolyt hongyülésen volt követek számolása, az e hó 25-n Seps-Szentgyörgyön tartandó megyegyülésen történend-meg. r. l.

Szász város on—ezt írják onnan, halljátok Erdély magyar és székely fiai! — a magyar nyelv, s annak politikai léte a folyó év beállításával, éppen a magyar nyelvnek közállományi rangra emeltetése következtül sirba tetetett, azon székben, hol az teljes diplomatikai erőben állott. Itt hát a magyar nemzetiség roszul konserválódik, a conservatív rendszer uralkodása alatt. — A szász nemzet érdemes ispánja Salmen Ferencz o mlga jan. 25-n érkezett Szászvárosra, hol a tisztelt derék férfit magyarok, szászok nagy örömmel s lelkesedéssel fogadták. Szállása előtti szász nemzeti színű (kék és veres) két pyramis oszlop volt felállitva — estve pedig a szász ellenzék (?) fáklás zenével és énekkel tisztelkedett o mlgának, mely éneknek minden verse végén e gyönyörű strophá ismételtetett, a miből kitűnő és kirívó szellemet szinte kézzel lehet fogni.

Nur ein Deutschthum muss bestehen,
Unsre Feinde untergehn!

— „Ez adathoz nem kell commentár“ erről is elmondhatná Pest megye köveije: de azon meggyőződés sem áll erősen messze, hogy ily nemzeti antipathiai demonstratio a gyűlölség konkolya hitegetésével sem az erdélyi „Deutschthum“ hajnalát fel nem hozza, sem a szeretett közös hon javát és boldogságát nem gyarapítja.

Dézszen az ottani reform. egyház keblében, szinte két év óta becsületesen és lelkiismeretesen szolgáló segéd-pap F. L. közelebbről szent ügyekben legkevésbé meg-szenvedhető ármánykodás következtében említett hivatalából kibukott. Az ottani öreg pap ez előtt négy évvel elgyengülése miatt magának segédet kért — de bizonyosan nem önkéntesen — most egy pár hónappal ez előtt alkalmasint éppen úgy nem önkéntesen nyilváníttotta, hogy már egészsége annyira helyre-állott, miszerint segédre nincs szüksége. Az öreg papnak, ki magát jól bírja — habet unde clamet — hajdani tanítványa a főgondnok egyházi közgyűlést tartott, s hála valamint más nem ü lekötözettség által indítva kivitte, egy püspöki magános levél erejével, hogy F. L-t az eklézsia, mint a rák a lábát elbocsátotta, csakugyan Sz. György napjáig fizetése kiadatván. Átalában azon szép egyházban sokféle egyházi és világi katorás történik, az ilyen pedig sem a pápi hivatal becsületét, sem a vallásosságot elő nem mozdítja.

Magyarhoni országgyűlés.

XIII Országos ülés a nmlgu főrr-nél jan. 12-n. Elnök István nádor.

Hám J (Szatmári püspök) Idvezelvén az új évben ő cs. kir. Felségét s a nmlgu rr-eket, s foherczeg István felvén, az országgyűlési ujság iránti válasz-izenet csekély módosítással elfogadtatott.

B. Rudnyánszki S. Vezélete alatt megjelenven a kk. és rr. idvezlő követsége s a nádor ő felsége visszafelven, a küldöttség távoztá után a viszondvezetle a főrr. részéről is küldöttség nevezetett-ki.

Ezután olvastatott a kk. és rr. közteherviselés tárgyában kelt izenete.

Gr. Széchen A. (Pozsegai administator.) E tárgyban következő indítványt tett:

„A főrr. azt hiszik, hogy feladásukat teljesítik, ha a közszükségek fedezése végett, a nemzet azon osztályainak, melyek eddig rendes teherhordástól mentesek voltak — ilyen terhekbeni részesülését, a kk. és rr-el közremunkálva törvényes intézkedések útján életbe léptetni igyekeznek. — Megjegyzik, hogy midő a mult dietán kimondták, mi képp közcélokra állandó pénzalapot kívánnak, már akkor a közsteherviselés elvének alkalmazását a tervezett és általuk most is nélkülözhetetlennek tartott országos pénztár-ra nem elleneztek; s valamint akkor ugy most is azt tartják, hogy a törvényhozás feladata nem általános elvek kimondásában, hanem azok részletes alkalmazásában áll. — A körülmények által javasolt mértékeket az első lépésnél, a szükséges alkotmányos biztosítékokat, a jó rend és siker lehetőségé által követelt kezességeket, a főrr. oly feltételeknek tartják, melyek nélkülözhetetlenek s meg vannak győződve, hogy czélszerű országos pénzügy, csak ezen úton jöhet létre.

Örömet járuloak egy országos választmány kiküldetéséhez.

De mivel a fennebbiek szerint a kk. és rr. által említett különbféle teherviselések csak az elv részletes alkalmazásának kérdéseit tárgyazzák, a főrr. ezen részletek körüli szándékaiknak határozott kimondását, az országos választmány mind ezeket felde-ritendő munkálatának bevégezése utóra fenn-tartani legerésztérőbbnek vélik. Okaiak ezek:

Mert a kk. és rr. azon állítását, hogy hazánkban nem a szükséghez a kútforrások használatát, hanem a kútforrásokhoz a szükség fedezését kell mérészkelní, maguk ré-